

Stockholms universitet, rektor
106 91 Stockholm
Dnr SU 40-2544-07

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Teresa Edelman
08-563 085 34
teresa.edelman@hsv.se
BESLUT

2008-08-28
Reg.nr 31-5202-07

Utlämnande av en tentamen

Stockholms universitet har inte uppfyllt sin skyldighet enligt offentlighetsprincipen att lämna ut allmänna handlingar. Studenten har inte heller fått den service och rätt till insyn i sitt eget ärende som framgår av förvaltningslagen (1986:223).

Anmälan

NN har i en anmälan till Högskoleverket ifrågasatt italienska institutionens vid Stockholms universitet rutiner som medfört att hon inte kunnat få ut sin tentamen. Hon har anfört bl.a. följande.

Våren 2006 skrev hon sluttentamen på kursen ”Italienska Förberedande II kväll”. Eftersom hon arbetade dagtid kunde hon endast hämta ut tentan när expeditionen hade kvällsöppet. Expeditionen skulle vara öppen på torsdagar mellan 16 och 18. Det tog dock betydligt längre tid än tre veckor att rätta tentorna och när dessa väl var rättade så hade institutionens expedition stängt för sommaren.

Under läsåret 2006/07 var hon vid minst två tillfällen på expeditionen för att hämta tentamen, en gång på dagtid, men då fick personen som fanns på expeditionen inte lämna ut tentor. En gång var hon där på kvällstid men då var expeditionen stängd. När hon kom till expeditionen torsdagen den 25 oktober 2007 klockan 17.00 visste den tjänstgörande personalen ingenting och hon fick lämna ett meddelande till någon som hon inte fick veta namnet på. Tisdagen den 30 oktober 2007 fick hon e-post från institutionen om att de hade slängt hennes tenta i enlighet med universitetets regelbok.

Hon vill också tillägga att italienska institutionen har sin expedition helt stängd flera veckor under läsåret, bl.a. under registreringsperioder, ofta även under tentamensperioder, under novemberlov (veckan 44), sportlov, påsklov osv. Denna hösttermin öppnade expeditionen inte förrän den 10 september 2007 och hade begränsat sina öppettider till totalt 5 timmar per vecka (måndag, tisdag och torsdag) när man överhuvudtaget haft öppet.

NN anser att hela proceduren kring utlämnandet är ”skumt”. Man måste legitimeras sig och skriftligen kvittera ut tentan innan man får den. Samtidigt som

man måste kvittera ut tentamen så skriver man på att man godkänner rättningen, utan att först få se tentan. Man har på detta sätt och genom de minimala öppettiderna helt reducerat studenternas möjlighet att klaga på rättningen.

Stockholms universitets svar

Högskoleverket har anmodat Stockholms universitet att yttra sig över anmälan. Universitetet har anfört i huvudsak följande.

Universitetet beklagar den uppkomna situationen och den olägenhet som NN säger sig ha upplevt. När det gäller rutinerna för utlämnande av tentor medger institutionen att rutinerna kan ha varit bristfälliga men att dessa snarast ska åtgärdas. Som framgår av institutionens yttrande har dock tentamen blivit rättad inom tre veckor och resultaten var inrapporterade till Ladok den 10 maj 2006. Därmed borde NN haft gott om tid att hämta ut tentamen innan expeditionens sommarstängning den 10 juni 2006. Institutionen har meddelat expeditionens öppettider både på hemsidan och i pappersform på dörren.

När det gäller den utgallrade tentamen har universitetet hänvisat till institutionens yttrande och Riksarkivets regler för gallring RA-MS 2001:50 och ansett att reglerna ger stöd för att slänga en tentamen efter ett år om den inte utlämnas.

Av institutionens yttrande framgår därutöver följande. När studenter hämtar ut sina prov ber institutionen dem att signera att de har mottagit provet. Detta för att institutionen vill vara säker på att rätt person har hämtat ut provet och att provet inte har förkommit. Möjligheten att begära omprövning av rättningen gäller dock inte om man hämtar ut provet efter det att sex veckor har gått sedan skrivningsdatum.

NNs kommentarer

NN har vidhållit att studentexpeditionen inte har de öppettider som krävs enligt 5 § förvaltningslagen. Hon hävdar också att den tjänstgörande personalen inte har befogenhet att lämna ut tentor och inte ens kan hjälpa till med att lämna ut dessa. Hon har också påpekat att kravet på kvittering av en utlämnad tentamen medför att studenten i praktiken fråntas rätten att ifrågasätta rättningen.

Högskoleverkets bedömning

Av utredningen framgår att NN har begärt att få ut sin rättade tentamen från studentexpeditionen vid institutionen för franska, italienska och klassiska språk. Hon har besökt expeditionen vid några tillfällen under dess öppethållande men inte lyckats få ut sin tentamen.

Studentexpeditionen hade helt stängt under vissa perioder. Under vissa andra perioder hade expeditionen begränsade öppettider. Vid några sådana tillfällen hade NN inte påträffat någon bland personalen som kunde lämna ut hennes tentamen.

En rättad tentamen som förvaras på universitetet utgör en allmän handling i tryckfrihetsförordningens mening. Sådana handlingar ska enligt lagen på begäran tillhandahållas genast eller så snart det är möjligt (2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen).

Myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av allmän handling efterforska vem han är eller vilket syfte han har med sin begäran i större utsträckning än som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om hinder föreligger mot att handlingen lämnas ut (2 kap. 14 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen). Om myndigheter har andra skäl för att få kunskap om vem som har fått en handling, får detta inte medföra att anonymitetsskyddet bryts. Hur man ska göra i sådana fall är en praktisk fråga, som får lösas utifrån de aktuella förutsättningarna i det aktuella fallet.

Av 5 § tredje stycket förvaltningslagen framgår att en myndighet ska ha öppet under minst två timmar varje helgfri måndag–fredag för att kunna ta emot och registrera allmänna handlingar och för att kunna ta emot framställningar om att få ta del av allmänna handlingar som förvaras hos myndigheten.

Enligt förarbetena tar bestämmelsen sikte på att allmänheten ska ha tillgång till allmänna handlingar också vid tillfällen då myndigheterna undantagsvis behöver begränsa sitt öppethållande. Tidsrymden två timmar ger enligt den bakomliggande propositionen (prop. 1998/99:52 s.8) uttryck för ”en rimlig avvägning mellan allmänhetens grundläggande behov och myndigheternas behov i vissa fall av ett minskat öppethållande”. Reglerna beskrivs som ”ett absolut minimikrav” på tillgänglighet.

Vidare anges i propositionen att ett registratorskontor eller motsvarande måste vara bemannat under den tid det ska hållas öppet för allmänheten. Den som utövar registratorfunktionen måste också vara tillgänglig för allmänheten under hela den föreskrivna öppethållandetiden.

Propositionen innehåller också uttalanden om vad kravet på öppethållande närmare innebär. Enligt dessa uttalanden måste en myndighet som har flera små kontor inte hålla alla dessa öppna. En myndighet som har sin verksamhet strukturellt eller geografiskt så organiserad att myndighetens registratorfunktion rent faktiskt är fördelad på olika arbetsställen måste dock se till att alla dessa uppfyller kravet på öppethållande. I detta sammanhang kan hänvisas till Justitieombudsmannens (JO) ämbetsberättelse 2005/06 s. 443 där ett antal sjukhus, som alla hörde till ett och samma landstigs sjukvårdförvaltning, hade ett gemensamt diarium med en gemensam löpnummerserie. På klämdagar turades sjukhusen om att sköta registratorfunktionen åt varandra. JO ansåg att detta uppfyllde kravet på öppethållande.

NNs rätt att få ut sin tentamen grundas inte bara på universitetets skyldighet att lämna ut allmänna handlingar enligt offentlighetsprincipen utan också på universitetets serviceskyldighet och hennes rätt till insyn i sitt eget ärende (16 §

förvaltningslagen). Dessa rättigheter främjas av att öppethållandet inte begränsas utöver det som anges i 5 § förvaltningslagen.

Det kan konstateras att institutionen inte har uppfyllt sin skyldighet att lämna ut allmänna handlingar till NN. Hon har inte heller fått den service och rätt till insyn i sitt ärende som hon som enskild person och som antagen student har haft rätt till. Stockholms universitet måste kritiseras för detta.

Högskoleverket förutsätter att universitetet gör en översyn av sina öppethållandetider och rutiner för att lämna ut allmänna handlingar så att myndigheten i fortsättningen uppfyller kraven både enligt offentlighetsprincipen och serviceskyldigheten mot studenter och allmänheten. I det aktuella fallet skulle detta kunna ske antingen genom att institutionens egna öppethållandetider och bemanning uppfyller lagens krav på tillgänglighet eller genom det centrala registratorskontoret. Institutionens rutiner för att försäkra sig om att rätt person har hämtat sitt eget prov får inte heller strida mot eftersforskningsförbudet i tryckfrihetsförordningen.

På Högskoleverkets vägnar

Eva Westberg
Chefsjurist

Teresa Edelman
Verksjurist

Kopia för kännedom:
NN